

eindelijk te beschermen, (L. G. M. Baas Becking in *Scientia III*), hoeveel te meer geldt dit voor een onvervangbaar natuur- en cultuurhistorisch complex als dat van de St. Pietersberg!

De huidige situatie der afgraving biedt thans reeds een gruwelijk beeld van verwoesting en het is een ironie van het lot, dat men bij de afbeelding daarvan geen beter onderschrift kan plaatsen, dan hetwelk de redactie van de *Limburger Koerier* bezigde om de met het lot van de berg beganen gerust te stellen: „Velen in Holland zullen hiervan vreemd opzien”.

Caveant consules: Moge ook buiten Limburg begrepen worden dat het hier gaat om 'n zaak van nationaal belang, welhaast van internationaal belang, die niet aan de noden van het ogenblik mag worden opgeofferd.

Dr. W. MINIS-VAN DE GEYN.

IN WELKE TIJD VAN HET JAAR WORDT ER DOOR DE SPECHT GEROFFELD?

door

J. LOTERIJMAN (Amsterdam)

Het vorig jaar besprak ik achtereenvolgens de manier van het roffelen van de specht, benevens toonhoogte, sterkte, duur en timbre van zijn roffel. (*Natuurhistorisch Maandblad* Jrg. 35, 1946, pag. 37, 44, 71).

Thans wil ik eens nagaan in welke tijd van het jaar er het meest gesnord wordt. De Nederlandse ornithologen, Strijbosch, Thijsse en Eykman, zijn het er over eens dat vooral aan het voorjaar de voorkeur gegeven wordt.

Gewoonlijk wordt er in Januari door de spechten reeds sporadisch geroffeld. Hiervan getuigen de waarnemingen van Thijsse (1 en 14 Januari) en Voigt (13 Januari). Vooral zonnig weer schijnt de specht te stimuleren: Zelf hoorde ik op 6 Januari 1946 om 9.30 u. een exemplaar in het nog meer te noemen Aambos te Heerlen zeer luid roffelen; het weer was zacht en helder en de wind Z.W.

In Februari wordt al druk gesnord. Daarom verwondert het mij, dat Verheyen in de *Spechten en Koekoeken van België* schrijft: dat J. Léonard en J. van Craen de roffel in het gebied onzer Z. naburen vanaf half Maart eerst waarnamen. Dit is vergeleken met de Nederlandse waarnemingen stellig laat. In de broedtijd bereikt het snorren zijn hoogtepunt; daarna neemt het geroffel regelmatig af, slechts de periode van het uitvliegen van de jongen maakt hierop

een uitzondering; dan immers zijn de ouders zeer opgewonden, wat in uiting komt van een luid ptékgeroep en een opleving van het roffelen.

Waarnemingen na de broedtijd worden in het algemeen weinig vermeld; daarom heb ik er speciale aandacht aan gewijd en kan daarom trent het volgende mededelen: 9 Juni 1945, hoorde ik om 7.15 u. een bonte specht 4 × achter elkaar roffelen, het geluid scheen te komen van de achterzijde van de nestboom, waar begin Juni de jonge spechten uitgevlogen waren: dat een andere specht dan de rechtmatige bewoner van het territorium dit geluid veroorzaakte lijkt me al zeer onwaarschijnlijk daar hij anders stellig verjaagd zou zijn.

Op 15 Juni 1945 werd opnieuw des morgens om 7.15 u. 9 × binnen hetzelfde territorium gesnord.

Ook op andere plaatsen werd deze periode in het Aambos geroffeld. Zo zag en hoorde ik op 23 Juni een specht 3 maal roffelen op een plaats, waar reeds vanaf Maart regelmatig gesnord werd. Eerst in September gelukte het mij hier een nest te ontdekken. Een echte zomerwaarneming is die van 8 Juli, toen ik door twee krachtige roffels verrast werd.

Herfst- en winterwaarnemingen zijn wel zeer zeldzaam. R. Kofman hoorde te Bergen (N-H), op 26 October 1936 een specht roffelen. Door enige leden van de vogelgroep Heerlen en mijzelf, kunnen hier nog diverse gegevens aan worden toegevoegd.

Op 2 September 1945 bevonden wij ons opnieuw in het laantje bij de Oliemolenstraat. Het was prachtig weer, tamelijk koel. Plotseling, het was 9.45 u., hoorden wij een vrij luid gehamer en toen we gingen kijken waar het vandaan kwam bleek het afkomstig te zijn van een ♂ grote bonte specht, die zich onder de nestopening bevond. Zo was dan 't bovengenoemde nest gevonden. De vogel pikte nog enige malen in de nestopening, vloog vervolgens naar een zijstam onder een zacht wèrve-wè-geroep. Toen roffelde hij 5 ×. Nadat hij op enige afstand nog eenmaal gesnord had, keerde hij opnieuw naar de nestboom terug om deze demonstratie met een roffel te besluiten.

Begin October 1945 hoorde ik bij mistig weer om 7.25 u. een bonte specht bij de nestboom 7 vrij zachte roffels slaan. De trommelaar werd niet ontdekt.

Op 4 November was ik getuige van de vol-

gende gebeurtenissen. Toen ik om 7.30 u. een nestboom passeerde stak een vogel zijn kop uit de nestopening. Terstond trok hij deze weer terug. Op de terugweg uit het Aambos leek het mij alsof er in de verte geroffeld werd. Ik keerde daarom terug; om 7.40 u. kwam een ♂ grote bonte specht aangevlogen, roepend wit-wit-gré-gré. Deze streek neer in de populier en sloeg drie roffels. Nu verscheen een tweede exemplaar in een andere boom, onder het maken van grrr-grrr geluiden; om 7.45 u. zaten beide spechten onbeweeglijk, alleen de kop werd af en toe even gedraaid; om 8.11 u. vermocht een jongen, die met dreunende stap het pad af kwam, hen niet te storen, om 8.17 u. deed een vlucht overvliegende duiven het exemplaar in de populier iets van houding veranderen; om 8.24 u. weerklonk een roffel waarop beide spechten wegvlogen.

Dat ook zijn kleine neef in het najaar het trommelen nog niet verleerd heeft, bleek 18 November van hetzelfde jaar, toen ik in een der fruitbomen in de tuin van het St. Jozef-ziekenhuis te Heerlen een kleine bonte specht ontdekte, die op een drietal plaatsen een zeer ijle roffel liet horen.

Tot slot vermeld ik, dat een van de leden van het Natuurhistorisch Genootschap een specht tweemaal in het Aambos hoorde roffelen op 9 Dec. 1945. Het blijkt dus dat de specht het drukst aan de gang is in de maanden Februari, Maart en April, terwijl van die tijd af een sterke afname te bespeuren valt. Bij regelmatig observeren blijkt er echter in de overige maanden, zij het sporadisch, ook gesnord te worden.

EEN EN ANDER OVER DE OORWORMEN DIE IN ONS LAND VOORKOMEN

door
C. WILLEMSE

Vervolg Faunistische literatuur.

Van Heerdt P. F.: 1946. Eenige Physiologische en Oecologische Problemen bij *Forficula auricularia*.

Proefschrift. N. V. Drukkerij P. Den Boer, Utrecht, pp. 1—126, 46 figs.

(Bevat lijst van inlandsche soorten, maar niet compleet).

Mac Gillavry D.: 1924. Aanvullingen van eenige vroegere diagnosen.

2. Dermaptera.

Entomol. Berichten, Deel VI, no. 135, p. 237.

(*Cabia annulata* in een pakhuys).

Mac Gillavry D.: 1939. Ook een jubileum. Ibid., Deel X, no. 226, p. 127.

(Opsomming van het aantal bekende soorten inlandsche Orthoptera met en zonder Dermaptera).

Mac Gillavry D.: 1940. Wespen en Oorwormen in 1939. Ibid., Deel X, no. 232, p. 228.

(Overweldigend voorkomen van *Forficula auricularia* in Bergen N. H.).

Oudemans A. C.: 1914. Acarologische Aanteekeningen LII. Ibid., Deel IV, no. 76, p. 92

(De mijt *Anoctur polypori* nov. sp. op *Forficula auricularia*, Arnhem).

Walrecht B. J. J. R.: 1941. Waarnemingen aan een nestje van *Forficula auricularia* C. Ibid., Deel X, no. 242, p. 371.

(Waarneming van een nest met larven aan de voet van een dijkelling met 3 volwassen oorwormen er in. Het geslacht van deze is echter niet aangegeven).

VLINDER-PHAENOLOGIE.

Tot welke interessante en belangrijke conclusies een goed beoefende vlinderwaarneming en een uitgebreide kennis van de literatuur kan leiden, heeft onlangs de heer Lempke te Amsterdam praktisch bewezen in een tweetal artikelen over *Araschnia levana* L. in het Natuurhistorisch Maandblad (1). Hij toonde hierin aan dat genoemde vlinder, na gedurende 20 jaren (1901—1921) niet waargenomen te zijn (2), in 1921 opnieuw verscheen en geleidelijk steeds talrijker werd totdat 1945 een hoogtepunt vormde. *Levana* blijkt thans zelfs winterhard te zijn. Daarbij kwam vast te staan, dat men de vlinder in de eerste periode vóór 1901, toen hij voornamelijk in Gelderland en Overijssel werd aangetroffen, als van Westfaalse oorsprong dient aan te zien, terwijl hij zich sinds 1921 vrijwel uitsluitend in het Zuiden van ons land vertoont (Limburg en Brabant), zodat we de Ardennen als uitzwermingshaard moeten beschouwen. Voorwaar een belangrijk feit voor de vlinder-geographie.

Intussen is dezelfde heer Lempke als technisch leider verbonden aan de phaenologische